

Med ære og
samvittighet

Festskrift til
Magnus Matningsdal

GYLDENDAL

Med ære og samvittighet

Foto: Hans Jørgen Brun

Med ære og samvittighet

Festskrift til Magnus Matningsdal

Redaktører:
Per Erik Bergsjø
Knut Kallerud
Berte-Elen Konow
Asbjørn Strandbakken
Ragna Aarli

GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021

1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-55424-5

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Layout: Bøk AS

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion 10/14 pkt

Papir: 80 g Amber Graphic

Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Tabula gratulatoria

Advokatforeningen v/Merete Smith

Wenche Elizabeth Arntzen

Bjarte Askeland

Petter Asp

Borgar Høgetveit Berg

Gunnar Bergby

Espen Bergh

Cecilie Østensen Berglund

Per Erik Bergsjø

Jan Fridthjof Bernt

Benedikt Bogason

Bjørnar Borvik

Johan Boucht

Thomas Steen Brandi

Tore Bråthen

Henrik Bull

Tor-Aksel Busch

Arnfinn Bårdsen

Trond Dolva

Domstoladministrasjonen

Thomas Eeg

Lisbeth Sefaniassen Eide

Elen Elvebakk

Stein Evju

Ingvald Falch

Aage Thor Falkanger

Gunnar H. Fløystad

Ingun Fornes

Dan Frände

Halvard Haukeland Fredriksen

Thomas Frøberg
Anne Marie Frøseth
Astrid Lærdal Frøseth
Peter Garde
Johan Giertsen
Liv Gjølstad
Linda Gröning
Ida Charlotte Grændsen
Hans Gammeltoft Hansen
Fride Wiig Hoen
Gudrun Holgersen
Morten Holmboe
Eirik Holmøyvik
Roald Hopsnes
Vibeke Høegh-Omdal
Hålogaland lagmannsrett
Hilde Indreberg
Øystein L. Iversen
Jørn Jacobsen
Mette Jenssen
Knut Kallerud
Karnov Group Norway
Gert Johan Kjelby
Kluge Advokatfirma AS
Lilian Kongshavn
Berte-Elen Konow
Ellen Krystad
Kari Kuusiniemi
Wiggo Storhaug Larssen
Stefan Lindskog
Tore Lunde
Advokatfirmaet Mageli ANS
Gert-Fredrik Malt
Espen By Marhaug
Wilhelm Matheson
Gerd Ingunn Matningsdal
Martin Matningsdal
Sindre Matningsdal

Tore Matningsdal
Jørn Sigurd Maurud
Martin Mindestrømmen
Henry John Mæland
Erik Møse
Gorm Toftegaard Nielsen
John Reidar Nilsen
Ragnhild Noer
Ernst Nordtveit
Norges Høyesterett
Kristin Normann
Anna Nylund
Kristin Preus
Kristoffer Rakner
Elise Stølan Ramberg
Kristin Alsvik Rieck
Riksadvokatembetet
Arne Ringnes
Jon Petter Rui
Trond Eirik Schea
Tore Schei
Sigrid Eskeland Schütz
Ola Johan Settem
Jens Edvin A. Skoghøy
Jarle Golten Smørdal
Kaare K. Songstad
Anneken Kari Sperr
Kine Elisabeth Steinsvik
Nina og Asbjørn Strandbakken
Magne Strandberg
Rune Sæbø
Knut Erik Sæther
Sør-Rogaland tingrett
Karl Harald Søvig
Erik Thyness
Runar Torgersen
Filip Truyen
Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Universitetsforlaget
Sven Marius Urke
Cecilie Vatne
Jørn Vestergaard
Pekka Vihervuori
Lasse Gommerud Våg
Bergljot Webster
Monica M. Zak
Toril Marie Øie
Målfrid Ølberg
Þorgeir Örlygsson
Ørnulf Øyen
Ragna Aarli
Gjermund Aasbrenn
Knut Aastebøl

Innhold

Tabula gratulatoria	5
Magnus Matningsdal 70 år	13
Del I	
STRAFFERETT	19
Förverkande av utbytte som motsvarar skada för enskild <i>Har Sverige gått över ån efter vatten?</i>	
Petter Asp, Justieråd Högsta domstolen, Stockholm	20
Omsorgspersoners straffansvar for passiv medvirkning til mishandling av barn	
Per Erik Bergsjø, høyesterettsdommer, Norges Høyesterett	36
Utviklingslinjer ved inndragning av utbytte fra straffbar handling	
Johan Boucht, professor, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo	56
Noen ord om isolasjon av innsatte	
Aage Thor Falkanger, høyesterettsdommer dr.juris, Norges Høyesterett	73
Jurisdiksjon over sammenhengende straffbare forhold	
Thomas Frøberg, senioradvokat ph.d., advokatfirmaet Schjødt	85
Utmåling av straff for diskriminerende og hatefulle ytringer etter straffeloven § 185	
Anne Marie Frøseth, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	95
Styrket lovskrav – bare i Høyesterett? <i>Et kritisk perspektiv på utviklingen i straffelovgivningen</i>	
Linda Grønning, professor juris dr. og Jørn Jacobsen, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	118
Noen likheter og forskjeller mellom overtredelsesgebyr i konkurranseretten og foretaksstraff	
Tore Lunde, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	135

«For smed at rette bager» Gorm Toftegaard Nielsen, professor emeritus, lic.jur., Juridisk Institut, Aarhus Universitet, Danmark	148
Om skillet mellom overtreder og medvirker i strafferetten Jon Petter Rui, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	155
Straffansvaret for brudd på tjenesteplikt i politi og påtalemyndighet – betydningen av villfarelse om tjenestehandlingens lovlighet Runar Torgersen, førstestatsadvokat ph.d., Riksadvokaten	173
 Del II	
STRAFFEPROSESS	191
Lagmannsrettens rolle som ankedomstol i straffesaker Espen Bergh, høyesterettsdommer, Norges Høyesterett	192
Muntlig förhandling och bevisvärdering i Högsta domstolen i Finland Dan Frände, professor, Helsingfors universitet	210
Bevisførsel om innholdet i uttalelser fra vitner og mistenkte avgitt «på stedet» Gert Johan Kjelby, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	226
Utviklingen i ankeutvalgets henvisningspraksis i straffesaker Wilhelm Matheson, høyesterettsdommer, Norges Høyesterett	253
Arbeidet som setteriksadvokat for NAV-dommene Henry John Mæland, professor emeritus dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	273
Straffeloven § 18 – nødverge som polisiær kompetansenorm John Reidar Nilsen, forsker ph.d. og Anneken Kari Sperr, professor dr.jur., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	292
DNA-registrering og retten til privatliv etter EMK artikkel 8 Asbjørn Strandbakken, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	316
Har tiden løpt fra påtaleinstruksen? Knut Erik Sæther, assisterende riksadvokat, Riksadvokatembetet	341
Rettsmedisinsk likundersøkelse: lovkravet, dagens regulering og lovutkastet til Straffeprosessutvalget Ørnulf Øyen, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	351

Tidsperspektivet for forholdsmessighetsvurderingen ved varetektsfengsling	
Gjermund Aasbrenn, kst. lagdommer, Hålogaland lagmannsrett	
Lasse Gommerud Våg, advokat, Advokatfirmaet Lund & Co. DA	373
EMK artikkel 10 som rettsgrunnlag for krav på innsyn i straffesaksdokumenter	
Ragna Aarli, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	389
Del III	
RETTSSTAT	409
Rettsutvikling – dommerens perspektiv	
Arnfinn Bårdsen, dr.juris, dommer ved Den europeiske menneskerettsdomstolen	410
Rättsstaten och domstolarna	
Kari Kuusiniemi, president Högsta förvaltningsdomstolen, Finland, JD, professor	425
Dialogen mellom EMD og Høyesterett om barnevern	
Erik Møse, høyesterettsdommer, Norges Høyesterett	437
Jus og politikk i domstolsavgjørelser	
Tore Schei, tidligere høyesterettsjustitiarius	455
Jämförande tankar om processens tredje huvudkategori, med finländsk förvaltningsprocess som utgångspunkt	
Pekka Vihervuori, pensionerad president, Högsta förvaltningsdomstolen, Finland	470
Norges konstitusjon og Høyesterett	
Toril Marie Øie, høyesterettsjustitiarius, Norges Høyesterett	486
De nordiske domstoles uafhængighed	
Porgeir Örlygsson, Islands Høyesterettsjustitiarius (2017–2020)	508
Del IV	
ÅNDRE RETTSOMRÅDER	533
Personskadens hindring av fristavbrudd ved foreldelse	
Bjarne Askeland, lagdommer, dr.juris, Gulating lagmannsrett	534
Om utelukkelse av arv som følge av seksuallovbrudd	
Thomas Eeg, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	546

Utviklingstrekk i norsk sivilprosess – <i>europèisering, konstitusjonalisering og prinsipporientering</i> Halvard Haukeland Fredriksen, professor dr.iur. og ph.d. og Magne Strandberg, professor ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	572
Den danske nævningereform af 2008 og Grundloven Peter Garde, forhenværende kriminaldommer, Hillerød	602
Kommunal beredskap og kommuneloven Roald Hopsnes, førsteamanuensis ph.d., Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	616
Bra prejudikat – och kanske inte så bra ... Stefan Lindskog jur.dr, f.d. justitieråd och ordförande i Högsta domstolen, Stockholm	642
Geografiske og økologiske endringar som rettsleg problem Ernst Nordtveit, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	652
Dommerspesialisering og tvungent verneting i immaterialrettstvister Arne Ringnes, høyesterettsdommer, Norges Høyesterett	678
Når har vi med ein religion eller ei tru å gjera? Ola Johan Settem, førsteamanuensis ph.d., Handelshøgskulen, Universitetet i Stavanger	691
Byggesaksmedhjelperes erstatningsansvar overfor eiendomserververe og hvilken betydning dette har for kommunens oppfølging av medhjelpernes pliktbrudd Jens Edvin A. Skoghøy, høyesterettsdommer, dr.juris, Norges Høyesterett	715
Foreldelse av krav på oppreisning Rune Sæbø, professor dr.juris, Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	731
Selskapsrettslig direktekrav – aksjeeiers erstatningskrav for skade på selskapsinteressen Filip Truyen, professor II dr.juris, Universitetet i Bergen og partner i Wikborg Rein Advokatfirma AS	737
Del V	
BIBLIOGRAFI	751
Bibliografi, Magnus Matningsdal Elen Elvebakk, universitetsbibliotekar, Bibliotek for juridiske fag, Universitetet i Bergen	752

Magnus Matningsdal 70 år

Magnus Matningsdal er født 29. september 1951. Som den yngste av fem søsken vokste han opp på et småbruk på Matningsdal på Høgjæren. Magnus måtte tidlig ta del i gårdsstellet – mjølkning, slått, skjæring av torv og alt annet en jærbonde må mestre. Det var en hverdag preget av hardt arbeid, hvor hver og en måtte bidra for å få hjulene til å gå rundt. Jæren så på 1950-tallet veldig annerledes ut enn i dag. Matningsdal ligger utenfor de tettest befolkede områdene på Jæren, og Magnus husker godt da det kom strøm til gården. Og ikke minst da det kom fjernsyn, hvor man kunne se sport!

Men Magnus trengte ikke strøm for å se lyset. Han viste tidlig sine gode teoretiske evner. I 1967 gikk veien til gymnaset på Bryne, som i egenskap av å være en videreføring av Rogaland landsgymnas hadde høye inntakskrav. Etter endt militærtjeneste begynte han i 1972 på jusstudiet i Bergen og ble uteksaminert som cand.jur. høsten 1976. Hans prestasjoner som student var i ypperste klasse, og fagmiljøet i Bergen skjønnte tidlig at man her hadde å gjøre med et talent utenom det vanlige. I studietiden ble han engasjert som vitenskapelig assistent og fikk anledning til å skrive særavhandlingen *Foreldelse av erstatningskrav ved personskaide*. Avhandlingen ble i 1980 trykt i bearbejdet versjon i *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, et tidsskrift som på den tiden var – og også i dag er – ansett som et av de mest prestisjetunge juridiske tidsskrifter i Norden.

Hans første stilling var som advokatfullmektig i advokatfirmaet Selmer i Stavanger. Etter bare trekvart år i advokatverdenen begynte Magnus 1. september 1977 som dommerfullmektig ved Jæren sorenskriverembete. Da muligheten bød seg, flyttet han til Bergen, og 1. januar 1979 begynte han ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen. Her gikk han gradene fra amanuensis, universitetsstipendiat og professorstipendiat, til han 1. januar 1987 ble professor med særlig plikt til å undervise i strafferett og prosess. Magnus var professor frem til han 1. august 1989 tiltrådte stillingen som tingrettsdommer ved Jæren sorenskriverembete.

Tiden på universitetet utnyttet Magnus godt. Allerede i april 1981 utga han avhandlingen *Promillekjøring – og etterfølgende alkoholnyttelse. Vilåårene for straff*. Boken utgjør 249 tekstsider og i tillegg kommer registre. Spørsmålene temaet aktualiserer, er inngående behandlet, og fremstillingen dokumenterer grundig kjennskap til nordisk litteratur på

området. Magnus oppnådde graden lic.jur. med dette arbeidet. I dag ville avhandlingen overoppfyllt kravene til ph.d.

I 1985 leverte han inn avhandlingen *Inndragning* til vurdering for dr.juris-graden. Avhandlingen ble forsvart i september 1986 og utgitt på Universitetsforlaget i 1987. Avhandlingen har 594 tekstsider, og med et omfattende registerapparat og vedlegg er boken på hele 667 sider. Det er tale om et grundig og imponerende arbeid. Ved siden av at det i rikt monn er trukket veksler på nordisk teori, er det interessant at Magnus også hadde gjort seg kjent med tysk rett. På den tiden var det ikke så vanlig at man i rettsvitenskapen orienterte seg ut over Norden, og slett ikke mot Tyskland. Ser man de to avhandlingene sammen, er det ikke egnet til å forbause at de ga grunnlag for et professorat. Det som er overraskende og imponerende, er at han oppnådde den høyeste akademiske tittel før fylte 36 år, også tatt i betraktning at han hadde to års praktisk erfaring like etter eksamen.

Som professor ved fakultetet var Magnus opptatt av at studentene skulle ha et godt undervisningstilbud. På samme måte som i dag, var det få lærere i forhold til det store antallet studenter. Sammen med spesialrådgiver Lars Skjold Wilhelmsen fikk han gjennomslag for å ta i bruk viderekommende studenter i undervisningen. Dette er i dag et av varemerkene ved jussutdanningen i Bergen. Mangel på lærekrefter og manglende forståelse for situasjonen på juss var frustrerende for Magnus. I en debatt med studentene om ressursproblemene sammenlignet han det å være leder av undervisningsutvalget som «å være fyrbøter i helvete». Dette ble fanget opp i media og ble utlagt til at «å være jussprofessor er et helvete». Borge og Berulfsen hadde på denne tiden i NRK en fast spalte kalt «Upper ten» av ukens sitater. Magnus ble rikskjendis på det omskrevne sitatet, med en tilleggsmerknad at dette passet fint siden universitetene skulle utdanne «djevelens advokater».

Selv om tiden i professorstilling på universitetet ble kort, rakk Magnus å utarbeide fullstendige forelesningsnotater både i strafferett og straffeprosess. Disse forelesningene holdt han i en årrekke – siste gang i 2015. Først foreleste han i egenskap av professor II, og senere – etter at han motvillig måtte oppgi denne stillingen fordi han tiltrådte i Høyesterett – gjennom engasjement som timelærer. Det ble over tusen forelesningstimer etter hvert, og mange tusen jurister har sittet under hans kateter og tilegnet seg kunnskaper innen de grunnleggende fagene strafferett og straffeprosess. Hans evne til å stå i spagat mellom akademia og praksis medførte at studentene ble tilført eksempler fra det praktiske liv, noe som utvilsomt bidro til bedre innlæring av fagene. Magnus var en usedvanlig godt likt foreleser. Da studentene i 1995 etablerte forelesningsprisen ved fakultetet, var Magnus den første foreleseren som fikk denne hedersprisen. Han er en av de få som har fått denne utmerkelsen to ganger – andre gang i 2006.

Det er imidlertid ikke bare studentene ved Universitetet i Bergen som har hatt glede av å få ta del i hans kunnskaper. Lønnen som stipendiat var på 1970- og 80-tallet så lav at det er underlig at universitetene i det hele tatt var i stand til å rekruttere talenter. Illustrerende

i så måte er kommentaren fra en tidligere studiekamerat, som selv var nokså langt unna stipendiatkravene, da han så VW-boblen til Magnus med hele familien på vei hjem til Jæren: «Man trenger ikke laud for å kjøre Mercedes.» Den lave lønnen medførte at Magnus som fritidsengasjement fartet hele Vestlandet rundt for å undervise på friundervisningen, hvor det var mulig å studere juridisk grunnfag. Han underviste blant annet i Stavanger, Haugesund, Sauda, Voss, Sogndal, Førde og Molde. I tillegg foreleste han noen ganger ved Universitetet i Tromsø. Dessuten har Juristenes utdanningscenter nytt godt av hans tjenester i en årrekke. Det samme har Etterutdanningsrådet for dommere. Etter vedtakelsen av to-instantsreformen holdt han forelesninger i det ganske land for tingrettene og lagmannsrettene om behandling av straffesaker etter reformen. Forelesningene dannet grunnlag for hans bok *To-instantsreformen*, utgitt på Universitetsforlaget i 1996. Og da straffeloven av 2005 skulle tre i kraft, gjennomførte han i 2015 en norgesturné med besøk 24 steder i landet, hvor han holdt introduksjonskurs på seks timer for både dommere, advokater og påtalejurister. Dette resulterte i boken *Nytt i ny straffelov*, utgitt på Universitetsforlaget i 2015.

At Magnus skulle gå fra akademia til dommergjerningen, lå i kortene allerede i studietiden. Han hadde sommerjobb som lensmannsbetjent i Lyngdal etter å ha avlagt grunnfag på jussen. Da han ble spurt av en av de ansatte ved lensmannskontoret om hva han hadde tenkt å gjøre etter at han var ferdig som jurist, var svaret kontant: «Eg he tenkt å bli høyesterettsdommar.» Allerede mens han var professor, hadde han en konstituasjon som lagdommer i Gulating i elleve måneder i 1988–89. Som tingrettsdommer på Jæren, hvor han var fra 1. august 1989 til 1. juli 1997, var han et faglig fyrstårn. Da han kom til tingretten, hadde det som følge av for få dommerårsverk hopet seg opp nokså mange bo ved embetet. Sammen med en funksjonær satte han i gang et stort prosjekt for å bygge ned restansene. Han tapetserte veggene på kontoret med plansjer og tabeller for å ha oversikt over fremdriften i det enkelte bo. Det tok ikke lang tid før embetet var helt à jour.

Han hadde også en toårsperiode som konstituert sorenskriver i 1993 og 1994. Embetet ble drevet som mange andre mønsterbruk på Jæren: solid og effektivt. Jæren var blant embetene med landets korteste saksbehandlingstid. Da Justisdepartementet inviterte til å delta i et prosjekt om «hurtigdomstoler», fikk de kontant beskjed fra Magnus: Jæren er en hurtig domstol, men ingen «hurtigdomstol». Forsøk på overstyring fra den utøvende makt ville han ha seg frabedt.

Magnus beholdt som nevnt sin tilknytning til Universitetet i Bergen. Kontakten med universitetet sikret ham en unik mulighet til å rekruttere kandidater som dommerfullmektinger. Tre ansatte ved Det juridiske fakultet var samtidig i en periode knyttet til embetet mens Magnus var sorenskriver. Alle tok senere doktorgrad, to ble professorer og én endte opp som kollega i Høyesterett. I kraft av sitt faglige nivå, som han kombinerte med omsorg og engasjement, hadde Magnus en sterk tiltrekningskraft på dem som var tidlig i sitt karriereløp.

Da stillingen som førstelagmann i Gulating lagmannsrett ble ledig, oppfordret flere av lagdommerne ham til å søke. Ikke overraskende ble han utnevnt i embetet, som han hadde fra juli 1996 til august 1997. I 1997 ble det utlyst tre embeter som høyesterettsdommer. Magnus søkte og ble innstilt og utnevnt som nummer én.

Fra august 1997 har Høyesterett nytt godt av hans kompetanse. Magnus etablerte seg umiddelbart med en usedvanlig faglig kraft også i dette kollegiet. Hans innsikt, kunnskap og engasjement i strafferett og straffeprosess er enestående. Og han har delt raust, i og utenfor rettssalen og rådslagningene. Men Magnus' juridiske talent begrenser seg ikke til disse hans kjernefag. Uansett fagområde viser han sitt sikre og gode skjønn og sin evne til gjennomborende analyse av de mest kompliserte problemstillinger. Hans førstvoteringer i den ene årgangen av *Retstidende* etter den andre er ugjendrivelige bevis på det. Vel så viktig – om enn mindre synlig – er kanskje hans innsats som rettsformann gjennom mange år. De av oss som har fått oppleve hans meget godt forberedte og sylskarpe gjennomganger i rådslagningene, føler oss privilegert. En «human touch» er alltid med – en forståelse og medfølelse for dem livet ikke har fart så godt med. Og vi får gjerne en god historie med på kjøpet, som innledning til de faglige utlegningene. For Magnus er det ikke nok at dommen er «riktig», den skal også gi avklaring og veiledning på en måte som er praktisk anvendbar. Som formann i ankeutvalget har han også utmerket seg. Stikkord er struktur, oversikt og oppfølging.

Også i Høyesterett har Magnus demonstrert sin helt usedvanlige arbeidskapasitet. Alt flyter raskt – og tilsynelatende uanstrengt – fra hans hånd. Men vi vet at det ligger en formidabel innsats bak. Konfrontert med dette sier gjerne Magnus noe i retning av «Eg he fordelen med å ha ein viss paratkunnskap» – overdrivelser har aldri vært Magnus' vis! I hele sin tid i Høyesterett har han tatt tunge tak, langt utover det man kan forvente. Han sparer seg aldri og unnlater aldri å hjelpe der han kan. Ved sin avgang i september 2021 har han lenge vært den dommeren som har hatt lengst ansiennitet. Fra mars 2016 har han vært fast stedfortreder for justitiarius. Også i disse rollene har han vært en sentral bidragsyter til det indre liv i Høyesterett.

Magnus har også deltatt i lovgivningsarbeid. Han var en periode medlem av Straffelovkommisjonen. I hans tid som medlem fremla kommisjonen NOU 1989: 11 *Straffansvar for foretak* og NOU 1992: 23 *Ny straffelov – alminnelige bestemmelser*. Reglene om foretaksstraff ble vedtatt ved lov 20. juli 1991. Magnus takket nei til å fortsette som leder av kommisjonen, da det ikke var mulig å komme til enighet med departementet om de økonomiske vilkårene for å avlaste hans dommergjerning. Departementet hadde nok vært tjent med en større romslighet.

Da det skulle utarbeides regler om utvidet inndragning, jf. nå straffeloven § 68, var Magnus selvskreven som utvalgsmedlem. Utvalget avga sin utredning i NOU 1996: 21 *Mer effektiv inndragning*, og reglene ble vedtatt ved lov 11. juni 1999. Magnus har ellers engasjert

seg sterkt i arbeidet med promilleprogram og samfunnsstraff, hvor han har deltatt i ulike rådgivningsgrupper.

Ved siden av dommerkarrieren har Magnus pleiet sitt fagjuridiske forfatterskap. Det er imponerende – og nærmest ubegripelig – hvordan han har funnet tid til å levere fullstendige kommentarutgaver både til straffeloven av 1902 og til straffeloven av 2005 som eneforfatter av to bind som utgjør hele 922 og 1182 sider. Og sannelig tok han i tillegg på seg å være medforfatter til kommentarutgaven til straffeprosessloven som kom ut i 2020. Utallige artikler har også kommet til etter at han forlot sin stilling som professor. Det er få, om noen, professorer ved de juridiske fakultetene som kan vise til en tilsvarende produksjon. Og ved siden av har han altså arbeidet minst fulltid som dommer i Høyesterett ...

Både som akademiker og dommer har Magnus engasjert seg i internasjonalt samarbeid. Han har deltatt en rekke ganger ved Nordisk workshop i strafferett, hvor unge doktorander fra hele Norden har presentert sine avhandlingsprosjekter for de akademiske seniorer som har kommentert de fremlagte prosjektene. Magnus har her hatt en selvskreven posisjon, og i den egenskap har han også deltatt i arbeidet med bedømmelser av doktorarbeid. Men også innenfor dommerkollegiet har han hatt en viktig funksjon i internasjonale fora, med deltakelse blant annet i møter for de nordiske høyesterettspresidenter og de europeiske konstitusjonsdomstoler. Han har også deltatt fast som observatør i møtene i ACA – Association of the Councils of States and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union. Videre holdt han i 2018 foredrag på en konferanse i Beijing arrangert av Universitetet i Bergen og Renmin-universitetet i Beijing. Han ble på slutten av 1990-tallet intervjuet av et japansk TV-team som reiste til Norden for å undersøke erfaringene med meddomsrettssystemet. Magnus har med andre ord satt tydelige fotspor også utenfor den nasjonale ramme.

Magnus har aldri glemt sine røtter, verken fra Jæren eller juristutdannelsen i Bergen. I alle sammenhenger har han markedsført det juridiske fagmiljøet i Bergen. Han har selv vært en drivende kraft i dette miljøet, både som underviser, veileder og inspirator. Strafferettsgruppen er ham en stor takk skyldig for den posisjonen den har oppnådd i dag. I 2017 ble han utnevnt til æresalumn ved Universitetet i Bergen, en utmerkelse som han deler med blant andre statsminister Erna Solberg og justisminister Monica Mæland – sistnevnte en av hans tidligere studenter. Utmerkelsen henger høyt, men det er ingen tvil om at han scorer på alle kriterier som er relevant for å være en æresambassadør for sitt alma mater.

Du kan få jærboen ut av Jæren, men aldri Jæren ut av jærboen. Vi har alle nytt godt av å få Magnus ut av Jæren, men han vet hvor han kommer fra, og hvor han egentlig hører til. Utallige turer i «markene på Matningsdal» og ellers på Høgjæren har vært hans fristed. Han er en ivrig bærplukker om høsten. Dialekten fornekter ikke opphavet. Han har aldri prøvd å legge seg til med riksmål, heller ikke i de høyst ærverdige rettssaler. Også når det gjelder dialektbruk, har nok Magnus på denne måten vært et forbilde for jurister med annen språkføring enn den mange anså som den «riktige» for en toppjurist. Hans oppvekst

og tilknytning til en jordnær del av Norge har nok preget hans virke. Den som har vært på Jæren og sett alle steingardene som er lagt opp, vet at her bor et nøysomt, men også arbeidsomt folk. Magnus har gjennom hele sitt juristliv vært usedvanlig arbeidsom. Han er på ingen måte det man sier om enkelte på Jæren, «fydd og oppvaksen i sirup». Som han uttalte til *Jærbladet* rett etter at han kom til Jæren som tingrettsdommer, stående i en veidegrøft i hagen: «Året må innehodla ein god del arbeidstima for at eg skal trivas.» Med føttene godt forankret på jorden blir det gjerne også god juss.

Selv om Magnus Matningsdal naturlig nok forbindes med professoren, dommeren og strafferetteren, er han mer enn jurist. Vi som kjenner ham privat, ser en helt spesielt varm og omtentksom person. Han stiller krav til seg selv og andre, men han oppmuntrer og støtter når det går trått. Når det skal tas et tak, tar han de tyngste bærer. Han har en varm latter som smitter, og en lun humor. Magnus har mange interesser utenfor jussen – både litteratur og kultur opptar hans tid – mon tro hvor han finner tiden? Og så har han en mer enn gjennomsnittlig interesse for sport, sport – og sport. Her er han altetende: friidrett, hvor han selv var aktiv, fotball, hvor han spilte på Jæren Stein og Grus i studietiden, langrenn – you name it! Mandag etter cupfinalen i 1987, hvor Bryne slo Brann 1–0, var en av Magnus' lykkeligste dager på jobb på universitetet. Tenk at bøndene fra Jæren hadde slått ærverdige Brann! Ikke alle kollegaer av Magnus var like oppstemte, og den uendelige diskusjonen om hvem som egentlig fortjente å vinne, gikk høyt både i korridorene og under lunsjen i dagene etterpå.

Hans arbeidsliv har i store perioder vært preget av pendling. Fra han flyttet til Bergen i 1996 for å tiltre stillingen som førstelagmann, har hans fastpunkt vært på Bryne. Her har han sin livsledsager fra tidlig studietid, Gerd Ingunn, som har holdt orden på både mann og tre sønner. Og man trenger ikke gå over bekken etter vann. Også Gerd Ingunn er vaskeekte jærbu. Magnus har vært privilegert også på dette området i livet. I 2012 etablerte Magnus og Gerd Ingunn seg med leilighet i Altea på Costa Blanca. Her har de fått et flott fristed. Ikke overraskende måtte det bli en leilighet med utsikt til fjellene og sjøen – det var det med å få (Høg)Jæren ut av jærbuen! Også her har han kort vei til både fjellet og sjøen. Begge deler benyttes i stort monn når han oppholder seg i Spania. Få kan mer fortjent nyte fruktene av et langt arbeidsliv enn Magnus og Gerd Ingunn. Vi håper og tror at de får mange gode år sammen på Jæren og i Spania. Det er vel unt. Men selv om det ikke er nødvendig å prestere mer nå, tror vi ikke at siste ord er satt på papir ennå. Og alt du har gjort, Magnus, har du gjort med ære og samvittighet!

Med de aller beste ønsker for årene som kommer – gratulerer med dagen, kjære Magnus!

Professor dr.juris Asbjørn Strandbakken

Høyesterettsdommer Per Erik Bergsjø

Høyesterettsdommer Knut H. Kallerud

Professor dr.juris Berte-Elen Konow

Professor ph.d. Ragna Aarli

Bergen/Oslo, 29. september 2021